

“Er zijn veel misverstanden over schaaklessen op basisscholen”

Terwijl 800 meter verderop het team van Ajax gehuldigd wordt op het Museumplein, zit ik met Eddy Sibbing op een zonnig terras in Amsterdam en hebben we het over schaaklessen verzorgen op basisscholen. Eddy verzorgt al bijna dertig jaar schaaklessen op basisscholen en heeft als kaderdocent (opleider van schaakleraren voor de KNSB) een niet meer te tellen aantal schaaktrainers opgeleid. Daarnaast is hij manager van het Max Euwe Centrum in Amsterdam.

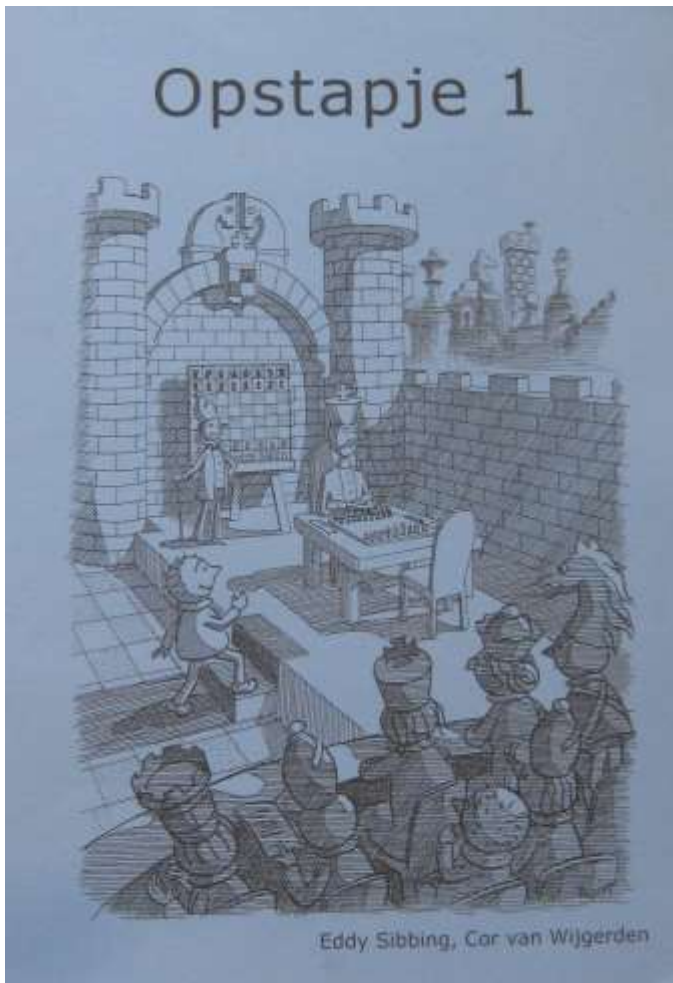
Als het om schaaklessen verzorgen op de basisschool gaat heeft Eddy niet alleen veel ervaring, maar ook een duidelijke visie ontwikkeld over waar het nu wel en niet om moet gaan. “Om een succes te maken van schaken op school is het vooral belangrijk dat kinderen veel spelen. En dan bedoel ik vooral spelletjes”, aldus Eddy.

Schaakleraren willen graag te snel een echte partij laten spelen, vooral goede schakers onder de trainers, maar daar moet je in stapjes naartoe werken. Het is belangrijk dat het leuk is voor de kinderen en dat ze nieuwe dingen leren. Eenvoudige spelletjes lenen zich daar uitstekend voor. Als je een leuke les geeft, de nieuwe leerstof goed laat verwerken en ze vervolgens spelletjes laat doen, dan heb je alle ingrediënten voor een geslaagde les. De kinderen zullen enthousiast de les verlaten. Met het vroegtijdig invoeren van een competitie-element en ze partijen laten spelen met alle stukken, wat ze vaak helemaal niet kunnen overzien, loop je het risico dat ze eerder afhaken. De instructie was leuk, de verwerking ook, maar als ze na schooltijd thuis komen en er wordt gevraagd naar de schaakles zullen ze zeggen: “verloren.”

De rest is alweer vergeten. Het competitie-element is volgens Eddy ook een belangrijke oorzaak van het feit dat veel meisjes vroegtijdig stoppen met schaken. Daarom speelt Eddy geen competitie in het eerste jaar op school, maar op schaakclubs is dat vaak wel een vast onderdeel.

Het probleem zit hem vaak bij de schaakleraar. Om goed schaakles te kunnen geven is het vooral belangrijk dat je over goede didactische vaardigheden beschikt en goed met jonge kinderen kan omgaan. Je schaakniveau doet er minder toe. Lesgeven aan beginners heeft niets te maken met zelf goed kunnen schaken! Eddy werkt het eerste jaar met *Opstapje 1*, dat hij in 2003 samen met Cor van Wijgerden heeft ontwikkeld.

“Toen ik in 1991 begon met schaakles geven op scholen probeerde ik voor de Kerstvakantie Stap 1 af te ronden. De meeste kinderen haalden ook hun diploma en dan gingen we na de Kerstvakantie verder met Stap 2. Nu ben ik een heel schooljaar zoet met Opstapje 1”. In iedere les zitten spelletjes, die je overigens ook vrijwel allemaal terug kunt vinden in de handleidingen van de Stappenmethode en ook op zijn website, maar daarover later meer. Bekende valkuilen bij het geven van schaaklessen is dat de trainer te lang aan het woord is, (te) graag instructie wil geven, te weinig tijd inruimt voor de verwerking (het maken van opgaven), terwijl dat een essentieel onderdeel is van de schaakles.

Daarnaast willen veel schaakleraren, zoals eerder vermeld vaak te snel. Eddy gebruikt de term ‘babyschaak’ als hij het over beginnende schakertjes heeft. Schaken met een beperkt aantal stukken, eventueel op een kleiner

bordje. Dan is het voor beginners makkelijker om overzicht te houden, te zien welk stuk geslagen kan worden of aangevallen staat. Dan zien ze het beter en leren ze stapje voor stapje schaken.

In al die jaren schaakles geven en trainingen verzorgen heeft Eddy ook veel materiaal ontwikkeld. In 2018, na ontvangst van de Euwering, besloot hij om dit vrij toegankelijk te maken voor schaakleraren en trainers op zijn website. Hier is een enorme hoeveelheid publicaties, lesmateriaal en ondersteunend materiaal te vinden. Een absolute aanrader, ook voor de schaaktrainer op de jeugdafdeling van de club. Wat kun je er allemaal vinden?

- Trainingsmateriaal, van beginnersniveau tot gevorderdenniveau. Naast uitgewerkte lessen, vind je hier ook allerlei spelletjes die je met leerlingen kunt doen. (www.chessed.nl/kb/trainingsmateriaal)

- Heel veel informatie over schoolschaak, zoals voorbeeldbrieven voor het opzetten van schoolschaak en diverse formulieren. Van groot belang is goede communicatie met de school. Hier vind je ook allerlei documenten voor het goed laten draaien van een jeugdafdeling. (www.chessed.nl/kb/organisatie-jeugdclub/)
- Samenvattingen van de lessen uit Stap 1 en Stap 2, met stellingen voor het demonstratiebord en zoekstrategieën. Ook werkboekvoortgangen, waarin je scores in de werkboeken kan bijhouden. (www.chessed.nl/kb/training/)
- Extra materialen, zoals notatieformulieren voor kinderen, speciale lessen over de opening en materialen en tips voor lesgeven aan volwassenen. Tevens allerlei bestanden voor het organiseren van competities en toernooien. (www.chessed.nl/kb/competitie-en-toernooien/)

Met deze opsomming ben ik zeker niet volledig. Ik kan je aanraden om zelf eens te gaan kijken op de website en rond te kijken in de 'kennisbank'. Je gaat hier zeker iets vinden dat je kunt gebruiken voor je schaaklessen op school of op de schaakclub!

Niels van der Mark, 5 juni 2019